

ת"פ 16982/03/21 - מדינת ישראל נגד ניקה אטנלובי

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"פ 16982-03-21 מדינת ישראל נ' אטנלובי

בפני	כבוד השופט יוני לבני
בעניין:	המאשימה
נגד	מדינת ישראל
הנאשמים	ניקה אטנלובי

גזר דין

1. הנאשם הורשע על פי הודאתו, בכתב אישום מתוקן האוחז 22 אישומים, במסגרת הסדר טיעון, בשורה של עבירות לפי חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019 (להלן: **חוק שירותי תשלום**), הנוגעות לשימוש שעשה בכרטיסי אשראי מזויפים הכוללים נתונים של צדדים שלישיים לצורך ביצוע עסקאות, ללא ידיעתם וללא הסכמתם. כן הורשע הנאשם בעבירות של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו ושל שיבוש מהלכי משפט בעת ששוטרים הגיעו לבית דודו לבצע צו מעצר וחיפוש; ובעבירות של שימוש בסמים לצריכה עצמית.

2. לפי כתב האישום שבו הורשע, בתקופה שבין 10.11.2020 ועד 23.11.2020, וכן בימים 7.12.2020 ו-10.12.2020, ביצע הנאשם שורה של עסקאות בבתי עסק שונים תוך שימוש בכרטיסי אשראי מזויפים של צדדים שלישיים שלא בידעתם ושלא בהסכמתם. באותם מקרים, מסר הנאשם לבתי העסק את כרטיסי האשראי המזויפים שהיו רשומים על שמו, אשר על כל אחד מהם היה צרוב המידע הפיננסי של כרטיס אשראי השייך לצד השלישי, וביצע באמצעותם עסקאות. בחלק מהמקרים בוצעו בדרך זו עסקאות מספר פעמים ביום, בשלבים שונים של היום ובמספר בתי עסק. בעסקאות אלה רכש הנאשם סיגריות, אלכוהול, מכונות ופולי קפה, מוצרי מזון רמקולים ומוצרים נוספים. על יסוד מעשים אלה הורשע הנאשם ב-31 עבירות של שימוש ברכיב חיוני באמצעי תשלום, בכוונה להונות מספר רב של משתמשים או כלפי חסרי ישע, לפי סעיף 40(ג)(1) לחוק שירותי תשלום; וב-38 עבירות של שימוש במסמך מזויף או של שימוש במסמך מזויף בכוונה לקבל דבר, לפי סעיף 420 לחוק העונשין. כן הורשע הנאשם ב-8 עבירות של ניסיון לעשות שימוש ברכיב חיוני באמצעי תשלום בכוונה להונות מספר רב של משתמשים או כלפי חסרי ישע, וזאת בהתייחס למקרים שבהם עבירה זו לא הושלמה. באחד ממקרים אלה, חשד בעל העסק בנאשם, לאחר שזה האחרון מסר לו תעודת זהות מזויפת ומיאן לאשר את העסקה. בהמשך לכך, ברח הנאשם מהמקום. בסך הכול ביצע הנאשם עסקאות בסכום מצטבר של ₪ 24,709 וניסה לעשות עסקאות נוספות בסכום מצטבר של ₪ 4,928, הכול כמפורט בטבלה שלהלן:

· ביום 10.11.2020 בוצעו עסקאות בסכום של 1917 ₪, ונעשה ניסיון לבצע עסקאות בסכום של 3267 ₪ נוספים.

3. לאחר הדברים האלה, ביום 22.2.21 הגיעו שוטרים לבצע צו מעצר וחיפוש בבית דודו של הנאשם. כאשר דפקו השוטרים בדלת, ביקש הנאשם מדודו כי יאמר לשוטרים שהוא אינו נמצא בבית. לאחר מספר דקות, כשהחלו השוטרים לבצע את החיפוש על פי צו, נמצא הנאשם מסתתר מאחורי וילון האמבטיה בחדר האמבטיה, כשבכיס מכנסיו סם מסוכן מסוג קנביס במשקל של 0.52 גרם נטו, לצריכתו העצמית, שלא כדין וללא היתר. בגין מעשים אלה הורשע הנאשם בעבירות של הפרעת שוטר במילוי תפקידו ושיבוש מהלכי משפט, לפי סעיפים 275 ו-244 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 בהתאמה; ובעבירה של החזקה או שימוש בסמים לצריכה עצמית, לפי סעיפים 7(א) +7(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים, (נוסח חדש), תשל"ג-1973.

4. כאמור, הצדדים הגיעו להסדר טיעון שבמסגרתו הודה הנאשם בכתב אישום מתוקן. הצדדים לא הגיעו להסכמה בנוגע לענישה בתיק זה.

תסקירי שירות המבחן

5. בעניינו של הנאשם נערכו שלושה תסקירים מטעם שירות המבחן. בתסקיר הראשון מיום 28.4.2022, עמד שירות המבחן על כך שהנאשם בעל אישיות לא מגובשת, אימפולסיבי, המתקשה לעיתים לווסת את דחפיו, להפעיל שיקול דעת ולעמוד בפני גבולות חיצוניים. בהתאם לתסקיר, הנאשם נטל אחריות על ביצוע העבירות, הוא מביע חרטה, הוא מסוגל לגלות אמפתיה כלפי נפגעי העבירה ואינו אווז בעמדות אנטי חברתיות מושרשות, אך בד בבד הוא נוטה לייחס לשותפו לעבירות את היוזמה לביצוע המעשים, ומתקשה להתייחס בביקורתיות להתנהלותו, לחלקו האקטיבי במעשים ולמניעים שהביאוהו למעורבות בעבירות. השירות התרשם כי לאחר שתחילה התמיד הנאשם בהליך השיקומי ביחידה לטיפול בהתמכרויות, הוא אינו מבטא מוטיבציה להמשך השתלבותו בהליך זה באופן המקיים ספק ביחס למסוגלותו להתמיד ולהיתרם מהקשר הטיפולי; וכן שמדובר באדם בעל רקע מתמשך של שימוש בקנאביס, המבטא עמדות קלות ביחס לשימוש בחומר זה (ואף נמצא שהשתמש בחומר במהלך פיקוח המעצר). בשקלול גורמי הסיכון, התרשם שירות המבחן שלא ניתן לשלול סיכון לביצוע עבירות דומות בעתיד. על רקע זה, השירות לא בא בהמלצה טיפולית, וסבר שיש להטיל על הנאשם עבודות שירות ברף הגבוה, בצד מאסר על תנאי ופיצוי.

6. בתסקיר השני מיום 24.7.21 ציין שירות המבחן כי נמסר לו מגורמי הטיפול כי לנאשם מונתה מטפלת חדשה לאחר שהמטפלת הקודמת סיימה תפקידה, וכי הוא מצוי בשלבים ראשונים של היכרות ובניית הקשר הטיפולי עמה. עוד נאמר בתסקיר שגורמי הטיפול מסרו כי נוכח התמדתו בטיפול כיום, הנאשם מתאים להמשך השתלבותו במסגרת הטיפולית. לפי עורכי התסקיר, אף שהם עדיין ספקנים ביחד למידת המוטיבציה של הנאשם להמשיך את הקשר הטיפולי לאורך זמן, יש מקום לאפשר לו למצות את ההליך הקיים. לדידם, הקשר הטיפולי במסגרת היחידה יוכל לסייע לנאשם להרחיב את יכולתו להתבוננות עצמית ובשיח רגשי ולצייד אותו בכלים ובדפוסי התנהגות חדשים,

בהתמודדות עם קונפליקטים ומצבי לחץ. עוד העריכו עורכי התסקיר כי המשך הקשר הטיפולי תחת פיקוח שירות המבחן, יוכל לשמש גורם הרתעה מספק שיש בו כדי להפחית את גורמי הסיכון לביצוע עבירות דומות בעתיד.

7. לבקשת הנאשם, ביום 11.9.22 הוריתי על קבלת תסקיר משלים בעניינו. בתסקיר מיום 19.12.22 נמסר כי לאחר שהנאשם עבר לטיפול של עובדת סוציאלית חדשה, בחודש יולי 2022, התקיימו עמו 4 פגישות בלבד, לאור ביטולים מרובים מצדו, ובפגישות שבהן נכח שיתף הנאשם פעולה בשיחה. על רקע זה, נאמר שהיכרותה של העובדת הסוציאלית עם הנאשם דלה, והתהליך הטיפולי טרם החל. עוד נאמר שהנאשם הפסיק להגיע על דעת עצמו לכל בדיקות השתן שאליון זומן, וזאת מחודש מאי 2022, שאז מסר בדיקה שהייתה נקייה משרידי סם כלשהו. נוכח התנהלותו בטיפול, גורמי הטיפול התרשמו שהנאשם אינו משתף פעולה בטיפול באופן משביע רצון, ועל כן הובהר לו על ידם שאם לא יגלה אחריות בטיפול, יאלצו לסיים עמו את הקשר הטיפולי. נוכח התנהלות זו התרשמו עורכי התסקיר מהיעדר מוטיבציה פנימית כנה מצד הנאשם להמשך הקשר עם היחידה לטיפול בהתמכרויות. לכן, ובשים לב לספק ביחס למוטיבציה שהנאשם מבטא וביחס למסוגלותו להתמיד בטיפול לאורך זמן, חזר בו שירות המבחן מהמלצתו, ונמנע מהמלצה טיפולית בעניינו.

טענות הצדדים

8. לטענת המאשימה, מעשי הנאשם פגעו בפרטיותם של בעלי כרטיסי החיוב; בחיי מסחר תקינים; באמינות כרטיסי האשראי; וכן באינטרס הקנייני של בעלי הכרטיסים ושל חברות האשראי. לדבריה, מעשי השיבוש שביצע הנאשם כשהגיעו שוטרים למקום שבו שהה, פגעו בערכים בדבר שמירה והגנה על הסדר הציבורי, שלטון החוק ויעילות האכיפה. לשיטתה, משעה שהעבירות בוצעו בכל רחבי הארץ, בתחום ובצורה סדורה, תוך שימוש במסמכים מזויפים ובסכומי כסף משמעותיים, הרי שהם משקפים רף חומרה גבוה. עוד טוענת המאשימה כי מדיניות הענישה מציבה רף גבוה של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, ומצדיקה, בצד יתר הנסיבות, קביעת מתחם ענישה הנע בין 20 ל-48 חודשי מאסר בפועל לצד קנס כספי גבוה ופיצוי.

9. אשר לעונש בתוככי המתחם, מצביעה המאשימה, מחד גיסא, על כך שמדובר בנאשם נעדר הרשעות קודמות אשר הודה בכתב אישום מתוקן, נטל אחריות וחסך זמן שיפוטי. מנגד, מפנה המאשימה לתסקיר שירות המבחן, שממנו עולה, לדידה, ספק בשאלה אם הנאשם אכן נטל אחריות על מעשהו; וכן עולה שהמעשים בוצעו משיקולי רווח ולא עקב מצוקה. לדברי המאשימה, מהתסקיר עולה כי הנאשם נעדר מוטיבציה להמשיך בטיפול ביחידה להתמכרויות, ובשל כך לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית וציין כי אין לשלול הישגות עבירות בעתיד. על יסוד זה, עותרת המאשימה לעונש מאסר המצוי באמצע המתחם.

10. הנאשם טוען מנגד כי רף הענישה שלו עתרה המאשימה אינו עולה בקנה אחד עם הפסיקה הנוהגת. לדידה, המקרים שהוצגו כוללים נאשמים שביצעו את העבירות עם אחרים כחלק מרשת עבריינית, ומקרים שבהם נעשה שימוש באמצעים מתוחכמים ובהיקף נרחב - כל זאת בשונה מן המקרה שלפנינו שבו הנאשם ביצע את המעשה לבדו, ללא כל תחכום. לדבריה, הגם שמדובר בכתב אישום ארוך ומרובה אישומים, בפועל אין מדובר בעניינו אלא

בתכנית עבריינית אחת שנעשתה במתווה דומה, בחלקה באותו יום או בימים סמוכים, לאורך תקופה קצרה, והופסקה ביוזמת הנאשם עוד קודם שנעצר. עוד מדגיש הנאשם כי הוא צעיר, נעדר עבר פלילי, כי הודה וחסך הליכי משפט ממושכים שכללו עדים רבים, וכי נטל אחריות מלאה, כנה ואמיתית. בצד זה מצביע הנאשם כי מתסקירי שירות המבחן עולה שהוא אינו אווז בעמדות אנטי חברתיות מושרשות ומפנה לכך כי גם בתסקיר האחרון המליץ שירות המבחן על עונש של עבודות שירות. לדידו, גם עבירת השיבוש שבה הורשע מצויה ברף הנמוך. אשר לרף הענישה, גורס הנאשם כי עיון במקרים הדומים בנסיבותיהם לאלה שלו מצביעים על רף ענישה שאינו עולה על עבודות שירות. על יסוד כל אלה עותר הנאשם למתחם שאינו כולל עונש של מאסר מאחורי סורג וברית, כשלעניין הקנס טוען הוא כי בשים לב למצבו הכלכלי ולעובדה שפוטר לאחרונה מעבודה, יש להסתפק בענישה כלכלית בשיעור מתון.

11. בתום טיעוני הצדדים, ניצל הנאשם את "זכות המילה האחרונה". במסגרת זאת, הביע הנאשם חרטה על מעשיו, הדגיש כי עבר תהליך שיקומי משמעותי כשנה ו-10 חודשים, וטען כי היום הוא מצוי "במקום אחר" בחייו.

דין והכרעה

12. תיקון 113 לחוק העונשין - הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה (להלן: **תיקון 113**), יצר מנגנון תלת שלבי בעת גזירת העונש: תחילה נדרשת הכרעה בשאלת מספר האירועים הנכללים בעובדות כתב האישום, וכפועל יוצא בשאלת מספר מתחמי הענישה שעל בית המשפט לקבוע. בשלב השני, יקבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתחשב בעקרון המנחה - הלימה בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג העונש המוטל עליו ומידתו. בתוך כך ייתן בית המשפט דעתו לשלושה פרמטרים: הערך החברתי אשר נפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו; מדיניות הענישה הנוהגת; והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בשלב השלישי, יבחן בית המשפט את הנסיבות אשר אינן קשורות בביצוע העבירה לרבות נסיבותיו האישיות של הנאשם, ובהתחשב בכל אלה, כמו גם בשיקול הרתעת היחיד והרבים, יקבע את עונשו של הנאשם בתוך מתחם הענישה. חריגה מהמתחם תתאפשר רק בנסיבות חריגות של שיקום, או בהתקיים צורך יוצא דופן בהגנה על שלום הציבור (ראו סעיפים 40א-40ג לחוק העונשין).

(I) מספר האירועים

13. בהתאם להלכה שנקבעה בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' **מדינת ישראל** (29.10.2014), מספר פעולות ייחשבו לאירוע אחד כשיש ביניהם קשר ענייני הדוק, וזה יימצא כשקיימת סמיכות זמנים או כשהן חלק מאותה תכנית עבריינית, אף כשבוצעו לאורך זמן לא קצר. בע"פ 1261/15 **דלאל** נ' **מדינת ישראל** (3.9.2015) (להלן: עניין **דלאל**) הוצגו שני מבחנים שינחו את בית המשפט בעת שהוא מכריע בשאלת החלוקה לאירועים: הראשון, מבחן עובדתי, שבגדרו ייבחן אם העבירות מאופיינות בתכנון או בשיטתיות; אם הן התבצעו בסמיכות זמן ומקום; אם עבירה אחרת נועדה לאפשר ביצועה של האחרת או הימלטות ממנה וכיוצא באלה. השני, מבחן נורמטיבי, שבגדרו תיבחן השאלה אם ראוי לראות את העבירות כמספר אירועים נפרדים, וזאת "במיוחד במטרה למנוע מצב שבו עבירה הקשורה בעבירה אחרת 'תיבלע' באותה עבירה, ולא תזכה להתייחסות הראויה לה בנסיבות העניין" (פסקה 25).

14. בענייננו, אישומים 2 ואילך מתארים שורת מעשים שבוצעו לאורך פרק זמן של שבועות אחדים, בחלק מהזמן באותו יום או בימים עוקבים, ובחלקו האחר - שלא ברציפות. המעשים כולם משקפים דפוס דומה, קירבה במאפייניהם ובדרכי הפעולה וחזרתיות. טעמים אלה מצדיקים לסווגם כאירוע אחד.

15. אפשר אמנם לטעון כי משעה שמדובר בריבוי פעולות שבוצעו לאורך ימים לא מעטים, אין להלום כי אלה יסווגו כאירוע אחד בלבד, כך בפרט כשכל פעולה פגעה באינטרס קנייני של גורם אחר. בהתאם לגישה זו, סיווג ריבוי פעולות שכזה כאירוע אחד יהיה בו כדי להקשות על שימוש במתחם כאמת מידה נורמטיבית למקרים הבאים (לעניין אופיו הנורמטיבי של המתחם, ראו ע"פ 1323/13 חסן נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (5.6.2013)), שהרי נוכח מאפייניו הספציפיים של המקרה, ספק אם ימצא מקרה נוסף בעל קווים זהים שניתן יהיה ליישם לגביו את המתחם שנקבע. ואכן, חלק מהשופטים הביעו בעבר הסתייגות (מנימוקים מגוונים) מהאפשרות של סיווג דפוס חוזר של פעולות המשתרע לאורך תקופה כאירוע אחד (ראו עמדותיהם השונות של השופטים בע"פ 5668/13 מזרחי נ' מדינת ישראל (17.3.2016); ע"פ 1082/14 ג'סאר נ' מדינת ישראל (23.7.2015)). מנגד, קביעת מתחמי ענישה נפרדים, במקרה שבו בוצעו מעשים רבים לאורך זמן, עלולה לעורר קושי מעשי, נוכח הצורך לקבוע מספר מתחמים רב. על רקע זה אף הוצע בהצעת חוק העונשין (תיקון מס' 128) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשע"ו-2016 כי במקרה של מעשים דומים במהותם, המבוצעים באופן חוזר לאורך זמן במידה המצדיקה את סיווגם כאירועים נפרדים, רשאי בית המשפט לקבוע מתחם עונש אחד לכל האירועים (ראו גם דקלה ואקי, "מה בין ריבוי אירועים לריבוי עבירות" משפט מפתח 3 100 (2015)).

16. ברם, בפועל, נראה כי בתי המשפט נטו לבכר דרך שונה, ובמרבית המקרים, כשמדובר בדפוס התנהגות אחד - גם אם מתמשך, של מעשים חוזרים, תיטה הפסיקה לסווגו כאירוע אחד. העובדה שבענייננו מדובר בפרק זמן לא ארוך באופן מיוחד, שהמעשים בוצעו בצמידות יחסית ושלמצער קיימת אפשרות שהנזק הכספי העיקרי יספג על-ידי חברות האשראי ולא על-ידי שורת קורבנות שונים, מחזקת אף היא עמדה זו.

17. ומה באשר למעשים נושא האישום הראשון? כאמור, בעניין **דלאל** נקבע כי אם עבירה אחרת נועדה לאפשר ביצועה של האחרת או הימלטות ממנה, לרוב ייחשבו השתיים לחלק מאותו האירוע, זולת אם יש בכך כדי להביא להיבלעות של העבירה האחת באחרת ולאי מתן משקל ראוי לה בשיקולי הענישה. ברי כי בענייננו **פעולות השיבוש והכשלת השוטר נועדו לאפשר הימלטות מן העבירות בכרטיסי האשראי נושא האישומים הבאים**. השאלה הנשאלת היא אם הכללת מעשים אלה בגדרי אותו אירוע לא תעניק לעבירות השיבוש את המשקל הנורמטיבי הראוי בנסיבות העניין. דילמה דומה עמדה לפני בית המשפט בת"פ (ת"א) 44959-08-14 **מדינת ישראל נ' רובינסון** (13.7.2016) (להלן: עניין **רובינסון**). באותה פרשה סיווג בית המשפט את המעשים שבגינם הורשע הנאשם בעבירות של שיבוש הליכי משפט והדחת עד כאירוע נפרד ממסכת המעשים הממושכת שהייתה מושא לפעולות שיבוש אלה. אלא שעבירות השיבוש מושא אותה פרשה היו פועל יוצא של מעשים בדרגת חומרה רבה בהרבה מזו שבענייננו, וכללו הדחת עד כנגד תמורה בעלת ערך כספי גבוה כדי שזה "ייקח על עצמו" את העבירות. חומרת מעשי השיבוש בענייננו נמוכה יותר, ואיני סבור כי הכללתם בגדרי אותו אירוע תפחית באופן בלתי ראוי מן המשקל שיש לייחד להן.

18. בהקשר זה יש להזכיר כי גם כשנקבע שריבוי מעשים יסווג כאירוע אחד, אין משמעות הדבר כי בעת

קביעת המתחם לא ינתן משקל למספר הפעולות שהרכיבו, למשכן, לפרקי הזמן ביניהם, לתכלית ולאינטרסים המוגנים שנפגעו בעקבותיהן (ראו והשוו ע"פ 7952/15 מדינת ישראל נ' שץ, פסקה 46 (15.2.2016); ע"פ 9668/16 אלו נ' מדינת ישראל, פסקה 12 [(11.2.2018); ע"פ 8146/16 אנטילי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (6.2.2018)). אכן, כאשר אדם מבצע מעשה במקום ובזמן מסוימים ולאחר מכן מבצע מעשה אחר במקום או בזמן אחר, לא כל שכן כזה הפוגע באינטרס מוגן נפרד של אדם אחר, יש בדבר ביטוי למידת אשם מוגברת, אשר מן הראוי שתבטא גם בענישה.

19. אתיחס למעשים השונים מושא כתב האישום כאירוע אחד, אפוא.

(II) קביעת מתחם העונש ההולם

(א) האינטרסים המוגנים ועוצמת הפגיעה בהם

20. מעשי הנאשם פגעו בשורה של אינטרסים שעליהם מבקשות עבירות אלה להגן. ראשית, נפגעה **פרטיותם של בעלי כרטיסי החיוב**, שפרטי כרטיסי האשראי שלהם לרבות סיסמאותיהם הסודיות ונתונים האישיים נחשפו בלא ידיעתם; שנית, נפגע **המרקם השוטף של הפעילות הכלכלית והפיננסית במשק** - הנסמכת בשיעורים נרחבים על כרטיסי חיוב כאמצעי תשלום יעיל, מהיר ונוח בכלכלה המודרנית; שלישית, נפגעה **אמינותם של כרטיסי אשראי אלה** והיכולת לסמוך על הפרטים המוטבעים עליהם, באופן המחייב השקעת תשומות בבדיקת האותנטיות של כל כרטיס לשם צמצום סיכונים, דבר שעלול להביא לייקור השירותים הפיננסיים ולפגיעה בציבור כולו; רביעית, נפגע **קניינם של בעלי כרטיסי החיוב** - שעה שנעשה שימוש בכספם ללא אישור; חמישית, נפגע **קניין של חברות האשראי**, אשר נאלצות לספוג את נזקי ההונאה ולחוב בפרמיות גבוהות בגין עריכת ביטוח נגד סיכונים שכאלה. כפי שציין בית המשפט העליון בע"פ 10786/04 **שמואל נ' מדינת ישראל** (3.4.2006) (שם הורשע הנאשם גם בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע וקבלת דבר במרמה) -

"העבירות בהן חטא [המערער] קשות הן, גם אם יש ממש בטענה כי טובת ההנאה בה זכה אינה גדולה. השימוש בכרטיסי אשראי נפוץ בקרב הציבור, ומעשיו של [המערער] ואחרים החוטאים בתחום זה גורמים נזק לחיי המסחר, ועם כך אין להשלים".

21. זאת ועוד, כדי לאפשר את השימוש בפרטי האשראי של צדדים שלישיים מסר הנאשם לבתי העסק כרטיסי אשראי מזויפים, כל זאת כדי לקבל באמצעותם טובין שונים שבהם חפץ. הזיוף, כמו המרמה, מציג למרומה **מצג שווא המבוסס על דמיון בין המסמך המזויף למסמך המקורי, ובכך פוגע בחופש הרצון ובחופש הבחירה שלו, וביכולתו לקבל החלטה מושכלת**, והכול במטרה להפיק תועלת כספית. כפי שציין בית המשפט העליון בע"פ 789/99 **דרעי נ' מדינת ישראל** (23.8.1999) -

הטלת עונשים מתונים בשל מעשי זיוף המאיימים על איכות החיים שמעניקה שיטת התשלום בכרטיסי אשראי, מעודד עבריינים בכוח לילך בדרך זו במקום להרתיעם מכך; וזאת בהתחשב ברווחים הקלים הטמונים בזיוף הכרטיסים, כאשר הסיכון להיתפס קלוש ביותר. אם רמת הענישה לא נתנה עד כה ביטוי לצורך להילחם בתופעת הזיוף של כרטיסי האשראי, הגיעה העת לשנות את מדיניות הענישה בתחום זה.

22. לבסוף, פעולות השיבוש וההפרעה לשוטר שביצע הנאשם פגעו או ביקשו לפגוע **ביכולתם של גופי החקירה ורשויות האכיפה להביא לחקר האמת ולעשות משפט צדק, לשמר ערכים של שלטון החוק ושל שוויון בפני החוק ולהבטיח את אמון הציבור במערכת המשפט.**

23. מעשי הנאשם מושא אישומים 2 ואילך פגעו בערכים אלה בעוצמה שאינה נמוכה. **ריבוי המקרים, פריסתם הגיאוגרפית הנרחבת - משל הנאשם נמצא "בכל מקום", תדירותם, ריבוי הקורבנות - בעלי הכרטיסים, ריבוי בתי העסק והיקף הסכומים המצטבר שאינו נמוך, כל אלה משקפים רמה לא נמוכה של אנטי-חברתיות המגבשת מסה קריטית שעשויה לשחוק את האמון באמצעי תשלום נפוצים אלה, לפגום בתקינות חיי המסחר ולהעלות את "עלויות העסקה" לכלל הציבור.**

(ב) הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה

24. בעת קביעת מתחם הענישה בענייננו, ראיתי לתת את הדעת למספר היבטים:

התכנון שקדם לביצוע העבירה והתחכום שבמעשים - הנאשם אחז בכרטיסי אשראי שעליהם נצרכו פרטי מידע הנוגעים לאזרחים תמימים. בצד זיוף הכרטיסים, אחז הנאשם גם בתעודת זהות מזויפת והשתמש בה כשנתבקש לכך על-ידי אחד מבתי העסק. ריבוי הכרטיסים המזויפים משקף מערך מסודר ושיטתי המצביע על תכנון מוקדם, תחכום ותעוזה, מקשה על גילוי העבירה ועל איתור העברין ומגדיל את הסיכוי להצלחת המעשה הפלילי. אמנם, מידת התחכום שבמעשה נופלת מזו שנתלוותה למקרים אחרים כדוגמת זה שבו הנאשם הכמין בעצמו מצלמה על גבי כספומט כדי שיוכל להעתיק את הקוד הסודי או כמו אלה שבהם האישומים כללו את פעולת הזיוף עצמה, ולא רק את השימוש במסמך המזויף. ברם, **אין לומר כי רק פעולות מרובות שלבים ומשאבים או עתירות מורכבות ראוי שתוכתרנה כבעלות "תחכום". די בעצם השימוש בכרטיסי אשראי מזויפים והצגתם לבתי עסק לשם רכישת מוצרים - כל פעם על שם אדם אחר, כדי שהדבר ייחשב לנסיבה מחמירה.** כך או כך, גם אם לא נדרש תחכום יוצא דופן בביצוע מעשים אלה, אין מדובר במעשים שנעשו בגחמה של רגע או בהתלקחות ספונטנית, אלא במהלך המצטייר מעובדותיו כקר רוח, שקול ומתוכנן. כידוע, אדם הפוגע בערך החברתי המוגן מתוך שיצרו גבר עליו אינו דומה לאדם המתכנן את מעשיו בקפידה ובקור רוח. ככל שהייתה לנאשם שהות להרהר בדבר ולבחון את מעשיו בצורה שקולה, וחרף כך הוא בחר לבצע את העבירה, כך גדלה מידת אשמו.

המניע שעמד ביסוד המעשים - כרטיסי האשראי המזויפים שימשו את הנאשם לרכישת מוצרי מותרות - פאקטים של סיגריות, אלכוהול, בגדי מותגים, מכונת קפה וכיוצא באלה. **אין מדובר, אפוא, במצבים שהם פרי מצוקה כלכלית או צורך חיוני אחר** - דבר שיכול בנסיבות מסוימות להקהות במידת מה ממידת חומרתם, אלא בכאלה שנעשו מתוך מניע של בצע כסף.

יכולתו של הנאשם להימנע מעשיית המעשה - שיקול זה בוחן, בין היתר, אם היה ביכולתו של הנאשם להימלך בדעתו, לנתק מגע ולהימנע מעשיית המעשה, או שמא דובר במהלך מהיר אחיד וחד אשר משעה שהתחיל, לא ניתן היה עוד לעצרו (ראו והשוו ע"פ 746/14 היילו נ' מדינת ישראל, פס' 116 (31.5.2016); עניין רובינסון, בפסקה 14 לגזר הדין). כאמור, בענייננו, שב הנאשם וביצע את העבירות לאורך ימים, לעיתים יום אחר יום ולעיתים מספר פעמים ביום. לאחר רצף ימים שבהם ביצע הנאשם עבירות כמעט מדי יום, חדל הנאשם ממעשיו למשך כשבועיים, אך בהמשך חזר לסורו וביצע את העבירות עוד פעמים מספר. **לנאשם הייתה, אפוא, אפשרות לעצור - כפי שאכן עשה בסופו של דבר מיוזמתו, אך הוא שב וביצע את מעשיו** לאורך פעמים לא מעטות תוך שהוא מוסיף שמות נוספים לרשימת נפגעיו.

הנזק שנגרם והנזק שעשוי היה להיגרם - בהקשר זה יש לתת את הדעת הן לנזק הקונקרטי הנובע מהפגיעה בקניינם של בעלי כרטיס האשראי וחברת האשראי, הן לנזק החברתי הרחב יותר שבאובדן אמון במנגנון זה, בייקור אפשרי של עמלות ובפגיעה במרקם חיי המסחר.

(ג) מדינות הענישה

25. בעת בחינת מדינות הענישה נתתי דעתי למספר פסקי דין, כמפורט להלן :

רע"פ 5658/15 סמירנוב נ' מדינת ישראל (24.8.2015) - הנאשם הורשע בביצוע בצוותא של עבירות של החזקת ציוד לזיוף כרטיסי חיוב; ניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות; הוראה בכרטיסי חיוב בנסיבות מחמירות וניסיון הונאה בכרטיסי חיוב בנסיבות מחמירות. בהתאם לכתב האישום שבו הורשע, לאורך פרק זמן של כ-3 חודשים, הנאשם ונאשם נוסף העתיקו נתונים של כרטיסי אשראי של לקוחות חבר "לאומי קארד"; שכפלו את כרטיסי האשראי באמצעות ערכה הכוללת קורא כרטיסים מגנטיים ומצלמה שהותקנו מבעוד מועד במכשיר הכספומט; ומסרו את הנתונים לאחר. בדרך זו שכפלו הנאשמים שלושה כרטיסי אשראי, והאחר משך באמצעות אחד מהם סכום של 2,520 ₪. בית המשפט עמד על התחכום שבביצוע עבירות אלה, הזילות ברכוש והיעדר המורא מן החוק, וקבע כי מתחם העונש ינוע בין 6 ל-24 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בית המשפט נתן דעתו לתסקיר שירות המבחן שהמליץ על הליך טיפולי ועל עונש עבודות שירות; לעברו הפלילי הנקי של הנאשם ולהודאתו, והעמיד את עונשו על 10 חודשי מאסר בפועל בצד קנס ופיצוי. ערעור ובר"ע על גזר דין זה נדחו.

לטעמי, הפרשה שלפנינו חמורה מפרשה זו. אמת, שרמת התחכום שנתלוותה לעניין **סמירנוב** גבוה יותר וכוללת מנגנון מורכב ומחושב המלמד על תכנון ותעוזה. גם העובדה שהעבירה בוצעה ביחד עם אחר מוסיפה לה משנה חמורה. ברם, מול אלה יש להציב את סכום הכסף שבו נעשה שימוש באמצעות הכרטיסים בענייננו, שהוא גבוה בהרבה; את מספר הקורבנות הגדול יותר; ואת ריבוי העסקאות, תדירותן והאינטנסיביות הרבה שאפיינה אותן. עוד יש להביא בחשבון את עבירות השיבוש ואת שאר העבירות נושא האישום הראשון, המתקיימות במקרה שלפנינו ומוסיפות לחומרת המקרה.

עפ"ג 1771-11-16 **דויגא נ' מדינת ישראל** (31.1.2017) - הנאשם, אזרח מולדובה, נכנס לישראל תחת אשרת תייר, ולאחר שזו פקעה, ביצע עשרות עבירות של הונאה ומרמה בכרטיסי אשראי. בתוך כך, הנאשם התקין מצלמה המתעדת את הקוד הסודי על גבי מכשיר כספומט, והטביע את הנתונים שהתקבלו על כרטיסים ריקים, ביחד עם אחר. בהמשך, עשה הנאשם שימוש בכרטיסים אלה, תוך ביצוע מעשי הונאה. שווי החיוב שנעשה בכרטיסים המזויפים עמד על 31,000 ₪ ושווי ניסיונות המשיכה עמד על 54,000 ₪ (נוסף על ניסיונות נוספים ללא פירוט גובה החיוב). עוד הורשע הנאשם בהחזקת סכומי כסף בשווי רב ובהחזקת 12 כרטיסי חיוב מזויפים. בית המשפט עמד על חומרת המעשים, על מידת התחכום שבהם, הזילות ברכוש הזולת וחוסר המורא מהחוק. בית המשפט ייחס משנה חמורה לכך שהנאשם התקין ציוד להעתקת מידע ולזיוף כרטיסים נוספים בשלוש הזדמנויות. על יסוד זה העמיד בית המשפט את המתחם על טווח שבין 20 חודשים לארבע שנות מאסר בפועל, וגזר על הנאשם, שהודה בעבירות והביע חרטה, עונש בן 32 חודשים נוסף על פיצוי כספי וקנס.

בהשוואת מקרה זה לענייננו, הרי שעניין **דויגא** הוא מקרה חמור יותר. זאת בשלם לב לסכומי הכסף שבנדון, לתחכום ולתעוזה שהיו כרוכים בהתקנת המצלמה, לעובדה שהנאשם לא הפסיק את מעשיו מיוזמתו אלא נעצר עם כרטיסים מזויפים, לכך שביצע את העבירות עם אחר ולכך שביצע אותם לאחר שנכנס לישראל שלא כדין.

עפ"ג 51483-01-19 **בלשייב נ' מדינת ישראל** (4.4.2019) - הנאשם הורשע ב-10 עבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, 10 עבירות של החזקת ציוד לזיוף כרטיס חיוב ו-9 עבירות של הונאה בכרטיס חיוב. בהתאם לכתב האישום, בהיותו אזרח בולגריה הצטייד הנאשם, קודם להגעתו לישראל, בציוד המיועד לזיוף כרטיסי חיוב. ב-11 הזדמנויות שונות במהלך כ-5 שבועות, התקין הנאשם פלסטיק הנחזה לשפתיים של כספומט על קורא כרטיסים במכשירי כספומט שונים, וכן התקין מצלמה המתעדת את פעולות הלקוח ואת הקשת הסיסמה. לאחר העתקת נתוני הלקוחות, חיבר הנאשם את הנתונים למחשבו, צרב אותם וכתב את הקוד הסודי על גבי הכרטיס או בצמוד אליו. בהמשך לכך משך הנאשם עם הכרטיסים במספר מכשירי כספומט סך כולל של 70,000 ₪ וניסה למשוך עוד 100,000 ₪. בגין מעשים אלה הורשע הנאשם ב-10 עבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, ב-10 עבירות של החזקת ציוד לזיוף כרטיסי חיוב וב-9 עבירות של הונאה בכרטיסי חיוב. לאחר ערעור, הועמד מתחם הענישה על טווח שבין 24 ל-48 חודשים, ובשים לב להודייתו בעבירה, להיותו נעדר עבר פלילי ולחרטה שהביע, העמיד בית המשפט את

העונש על 24 חודשי מאסר בצד חילוט כספים בסכום של כ-56,000 ₪.

בהשוואה בין מקרה זה לענייננו, הרי שאף שמספר העבירות בעניין **בלשייב** נמוך בהרבה, הרי שנוכח מנגנון העתקת פרטי כרטיסי האשראי המאופיין בתחכום במורכבות ובהכנה אינטנסיבית, וכן בשים לב לסכומי העבירה הגבוהים בהרבה, מדובר במקרה חמור מזה שבענייננו.

ת"פ 52796-03-12 מדינת ישראל נ' עשהאל (19.3.2015) - הנאשמת עבדה כקוסמטיקאית במספרה. לאורך מספר חודשים פעלה בשיטתיות, גנבה צ'קים מלקוחות שבאו למספרה והשתמשה בצ'קים הגנובים תוך זיוף חתימת המתלוננים ומסירת הצ'קים לאחרים בעבור חובות שונים שהיו לה. בחלק ניכר מהמקרים הצ'קים נפרעו, בסכום כולל של 42,000 ש"ח. בגין מעשים אלה הורשעה הנאשמת בכתב אישום שכלל 13 אישומים, ב-3 עבירות גניבה, בריבוי עבירות של זיוף כוונה לקבל דבר, בריבוי עבירות של קבלת דבר במרמה ובריבוי עבירות של שימוש במסמך מזויף. בית המשפט מצא כי הפגיעה בערכים המוגנים היא משמעותית וכי הנזק שעשוי היה להיגרם לו כל הצ'קים היו נפרעים עלול היה להיות גבוה בהרבה. מנגד, עמד בית המשפט על כך שהנאשמת נקלעה לחובות כלכליים קשים וביצעה את העבירות על רקע זה, כשחלק גדול מההמחאות שנגנבו וזויפו על ידה ניתנו כבטוחות לתשלום החובות. עוד עמד בית המשפט על כך שבעת ביצוע המעשים סבלה הנאשמת מהפרעה דו קוטבית שהיא בגדר הפרעה נפשית משמעותית, וכי היה בהפרעה ממנה סבלה כדי להשפיע על יכולה להימנע מעשיית המעשה, דבר העולה כדי קרבה לסייג לאחריות פלילית המשפיעה במידה ניכרת על מתחם העונש ההולם. משכך נקבע מתחם עונש שני בין מאסר על תנאי ועד ל-9 חודשי מאסר בגין כל אחד מהאירועים. בהמשך לכך, בשים לב לעובדה שהנאשמת נעדרה עבר פלילי, לכך שנטלה אחריות והחלה לשלם פיצוי, לחלוף הזמן מביצוע העבירות וכן לחוות דעת הממונה על עבודות שירות שסבר שאין ביכולתה לבצע עבודות שכאלה בשל מצבה הנפשי, מצא בית המשפט להסתפק בצו של"צ, בצד קנס ופיצויים.

בהשוואה בין שתי הפרשות, נראה כי מקרה זה קל מזה שבענייננו. אמנם, בכל הנוגע ליסוד הנזק, סכומי העבירה גבוהים במקרה דנן, ומתלוו להם גם יסוד של פגיעה באמון שבין נותן שירות לבין לקוחות. מנגד, בשים לב למצבה הפסיכיאטרי של הנאשמת, רמת היסוד הנפשי שלה שונה במידה ניכרת מזה של הנאשם שלפנינו, כשבהתאם לגזר הדין יכולתה של הנאשמת להימנע מביצוע העבירות נפגמה במידה משמעותית. אף המניעים שעמדו ביסוד העבירות מציבים את ענייננו ברף חומרה גבוה יותר, כמו גם עבירת השיבוש ויתר העבירות נושא האישום הראשון, שנתלוו לפרשה כאן.

ת"פ 54198-08-18 מדינת ישראל נ' בוחניק (29.6.2020) - הנאשם היה בעל גישה למאגר אשר הכיל בתוכו מספר כרטיסי אשראי של תושבים זרים. במספר הזדמנויות השתמש הנאשם בפרטי כרטיס חיוב של תושבים זרים בכך שרכש באמצעותם מוצרים ושירותים שונים. בסך הכול, רכש הנאשם מוצרים בסכום כולל של 36,352 ₪, תוך שהוא משתמש בכרטיסי אשראי השייכים ל-6 אנשים שונים. בגין מעשים אלה הורשע הנאשם בעבירה של הונאה בכרטיסי חיוב;

ובעבירה של התחזות כאדם אחר במטרה להונות. בית המשפט סבר כי הפגיעה בערכים החברתיים היא ברף הבינוני, והעמיד את מתחם העונש ההולם על טווח שבין 6 חודשים ל-18 חודשים. נוכח הודייתו, האחריות שנטל, החרטה שהביע, חלוף הזמן והתרשמות שירות המבחן כי הנאשם גילה מוטיבציה, רצינות ואחריות בתהליך השיקומי שעבר, הטיל בית המשפט על הנאשם עונש של שישה חודשי עבודות שירות בצירוף קנס.

בהשוואה בין המקרים נראה כי המקרה שלפנינו חמור יותר. אמנם הסכום שבו נרכשו מוצרים בעניין **בוחניק** היה גבוה יותר. מנגד, בעניינו מדובר במספר כרטיסים, מספר קורבנות, מספר עסקאות ומספר בתי העסק רב בהרבה. נוסף על כך, הנאשם כאן החזיק בכרטיסים מזויפים - דבר המצביע על רמת תחכום גבוהה יותר, על נחישות ועל תעוזה. לבסוף, הנאשם בעניינו ביצע בנוסף לעבירות בכרטיסי אשראי את עבירות השיבוש והפרעה לשוטר, נושא האישום הראשון.

· ת"פ (נתניה) 72771-07-19 **מדינת ישראל נ' יחיאל** (11.5.2021) - המתלוננת מסרה לנאשמת - חברתה, את פרטי כרטיס האשראי שלה כדי שתרכוש בעבורה מוצרים בהנחה באמצעות כרטיס מועדון לקוחות שבו החזיקה. לאורך תקופה בת כשנה, ביצעה הנאשמת 33 עסקאות באמצעות כרטיס האשראי בהיקף כולל של 8,657 ₪ ללא ידיעת המתלוננת, ברובן לצרכי מחייה. בית המשפט ראה להימנע מהרשעת הנאשמת, זאת לאחר שנתן דעתו לכך שהמעשים בוצעו על רקע מצוקה כלכלית קשה שבה הייתה - דבר הנלמד גם מכך שהעסקאות היו בסכומים נמוכים ולצורך רכישת מוצרי צריכה; להיותה של המתלוננת קורבן יחיד; לנסיבות חייה הקשות של הנאשמת ולהיותן של העבירות חריג קיצוני לאורחות חייה; ולכך שנתונה האישיות של הנאשמת "חיוביים באופן חריג ויוצא דופן", בכך שלמרות קשיים רבים שחוותה בהיותה מי שעלתה לישראל לבדה כילדה ללא קרובים וללא שפה, היא נלחמה בכל כוחותיה כדי להיחלץ מהמצוקה, ולקדם את ילדיה.

בהשוואה בין שני המקרים, נראה כי מקרה זה קל במידה ניכרת מן המקרה שלפנינו. זאת בשים לב לכך שמדובר בקורבן אחד ויחיד, להיעדר כל רכיב של תחכום, להיקפן הכספי של העבירות, למניעים השונים שביסוד ביצוע העבירות בכל אחד מן המקרים, וכן לנסיבות האישיות הייחודיות של הנאשמת באותו מקרה.

· ת"פ (כ"ס) 27308-08-15 **מדינת ישראל נ' בילנד** (29.6.2016) - הנאשם הורשע על פי הודאתו בכתב אישום האוחז 32 אישומים שעניינם החזקת ציוד לזיוף כרטיסי אשראי בצוותא, זיוף בנסיבות מחמירות (בצוותא וכיחיד) והונאה בנסיבות מחמירות (בצוותא וכיחיד). לפי כתב האישום, הנאשם קיבל מאגר נתוני כרטיסי אשראי של אזרחים, ותוך שימוש במכשיר לצריבת כרטיסי אשראי, הזין נתונים אלה בכ-10 כרטיסי אשראי שזייף. הנאשם ואחר ביצעו עסקאות בכרטיסי האשראי המזויפים בשווי 13,300 ₪ כדי לממן רכישת סמים. בית המשפט עמד על חומרת המעשים ועל הנזקים הנובעים מהם, והעמיד את מתחם העונש ההולם על טווח שבין 10 עד 36 חודשי

מאסר. בית המשפט נתן דעתו להודייתו של הנאשם בעבירות, אך מנגד התחשב בכך ששירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית. כן ניתנה הדעת לעברו הפלילי (הישן יחסית) של הנאשם ולשיקולי הרתעה. בשקלול כל האמור, הטיל בית המשפט על הנאשם 24 חודשי מאסר וקנס כספי.

בהשוואה בין המקרים נראה כי מקרה זה חמור במידת מה מזה שבעניינו. מחד גיסא, סכום הכסף נמוך במידה ניכרת מזה שבמקרה דנן. מאידך גיסא, הנאשם עסק בעצמו בזיוף כרטיסי אשראי באמצעות מנגנון מתוחכם ושיטתי, פעל בצוותא עם אחר במעין "רשת עבריינית", וביצע את מעשיו לאורך פרק זמן ממושך של כשבעה חודשים.

26. כידוע, מדיניות הענישה היא רק אחד השיקולים הנשקלים בעת קביעת מתחם העונש ההולם, ואין זהות בינה לבין המתחם עצמו (ראו למשל ע"פ 322/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (9.10.2016); ע"פ 6544/16 ניסנצוויג נגד מדינת ישראל (21.2.2017)). עם זאת, הרצון לקדם אחידות בענישה, שהיה אחד הטעמים שעמדו ברקע חקיקת תיקון 113, כמו גם שיקולי הגינות ושוויון מצדיקים כי בעת קביעת המתחם, יינתן משקל ממשי לרף הענישה המשתקף מהמקרים שנסקרו ומדוגמאות נוספות - בצד יתר השיקולים.

(ד) קביעת המתחם - שקלול השיקולים

27. בהתחשב באינטרסים המוגנים שעליהם עמדת, בעוצמת הפגיעה בהם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובמדיניות הענישה הנוהגת, מצאתי להעמיד את מתחם העונש ההולם על **טווח שבין 12 ועד 26 חודשי מאסר**, בצד ענישה כלכלית, שתשקף את טיב הרווחים שהופקו ואת טיב הנזק שנגרם לנפגעי העבירה.

(III) העונש שיש להטיל על הנאשם בתוך מתחם הענישה

28. בעת גזירת העונש בתוך המתחם יש לתת את הדעת למספר שיקולים:

(א) הודאתו של הנאשם ונטילת אחריות

29. הנאשם **הודה בעבירות, נטל אחריות והביע חרטה**. להודייתו של הנאשם חשיבות, הן במישור היעילות, החיסכון בזמן שיפוטי והשגת תוצאה מהירה; הן בכך שההודיה היא ביטוי להפנמת חומרת המעשה, הבנת הפסול שבו ונכונות לשלם את המחיר. ואכן, אף בעניינו יש מקום להתחשב בהודייתו של הנאשם בכתב האישום המתוקן, שהביאה לחיסכון ניכר בזמן שיפוטי, ובדבריו במסגרת הטעוניהם לעונש, **כשיקול לקולה** (ראו רע"פ 3849/05 תורג'מן נ' מדינת ישראל (23.6.2005)).

(ב) היעדר עבר פלילי

30. לנאשם בעניינו **אין עבר פלילי**. נתון זה משמש **טעם לקולה** נוכח ההנחה כי במצב שכזה אפשר שהנאשם לא ישוב ויבצע עבירות בעתיד, ונוכח האפשרות כי באין עבר פלילי, אין לראות במעשיו ביטוי לדפוס התנהגות מושרש. עם זאת, הפסיקה עמדה על כך **שבמצב שבו העבירה שבה מדובר נמשכה לאורך ימים לא מעטים, ולא הייתה מעשה ספורדי ומנותק מהקשרו, נחלש המשקל המקל שניתן להיעדרו של עבר פלילי**, שהרי שוב אין מדובר בגחמה של רגע אלא במהלך ממושך ומחושב (ראו 966/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (29.1.2020); ע"פ 7307/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (11.11.2019)).

(ג) הרתעת היחיד והרבים

31. שיקול נוסף שיובא בחשבון בעת קביעת העונש בתוך מתחם הענישה שנקבע, עניינו בקיומו של **"סיכוי של ממש שהטלת עונש מסוים תביא" להרתעת היחיד ולהרתעת הרבים** (סעיף 40 ו-40 לחוק העונשין). אמת הדבר, שבשנים האחרונות חל כרסום במעמדו של שיקול זה, על רקע מחקרים אקדמיים שכפרו ביכולתה של הענישה - ובאופן ספציפי של עונש המאסר, להכווין את התנהגותו של הפרט (ראו ברק אריאל ויעל לוי אריאל "התבוננות מחודשת במוסד ההרתעה (ובדרכים ליצירת הרתעה יעילה)" בתוך **משפט חברה ותרבות: משפט צדק? ההליך הפלילי בישראל - כשלים ואתגרים**, 83 (2017)). ואולם, תפיסה זו יפה פחות למקרים שבהם מדובר בעבירות שמניעיהן הפקת רווח כלכלי, טעמיהן תועלתניים וטבען שקול ומתוכנן, זאת בשונה מעבירות אקספרסיביות, שתועלתן רגשית, טבען קפריזי ואין תוצאה של מחשבה יתרה (ראו בהתייחס לעבירות כלכליות, ע"פ 7068/06 מדינת ישראל נ' אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה בע"מ, פסקה 14 (31.5.2007); ע"פ 1656/16 דוידוביץ' נ' מדינת ישראל, פסקאות 98-105 (20.3.2017)). **אופי העבירות בעניינו, התכלית הכלכלית שבבסיסן, והתכנון הממושך שקדם להן תומכים בהנחה כי ענישה משמעותית תשפיע על התנהגות הנאשם ועל התנהגות הרבים.**

(ד) שיקום ומסוכנות

32. כידוע, שיקולי שיקום מן הצד האחד והגנה על הציבור מן הצד השני, עשויים להביא במקרים מתאימים לחריגה ממתחם העונש ההולם לקולה או לחומרה בהתאמה (סעיפים 40-40ה לחוק העונשין). בצד זה, ניתן לשיקול שיקולים אלה גם בעת קביעת העונש בתוככי מתחם הענישה שנקבע (ראו ע"פ 1229/19 **סלומינסקי נ' מדינת ישראל** (1.7.2019); ע"פ 5626/14 **לנקין נ' מדינת ישראל** (2.8.2015)). כאמור, בתסקיר האחרון שהוגש לבית המשפט, התרשם שירות המבחן כי הנאשם נעדר מוטיבציה פנימית כנה להמשיך התהליך הטיפולי ובשל כך, כמו גם בשל הספק ביחס למסוגלותו להתמיד בטיפול לאורך זמן, נמנע שירות המבחן מהמלצה טיפולית בעניינו. אמנם, שירות המבחן סבר כי ניתן להסתפק בעונש של עבודות שירות ביחס לנאשם, אך בד בבד קבע בתסקיר הראשון כי לא ניתן לשלול סיכון לביצוע עבירות דומות בעתיד. את חוסר המוטיבציה של הנאשם להתמיד בטיפול (לאחר שבשלבם שונים עשה כן) יש לקרוא גם בשים לב לאמור בתסקיר השני שלפיו הקשר הטיפולי במסגרת היחידה להתמכרויות יכול לסייע לו בהתמודדות עם קונפליקטים ומצבי לחץ, וכי המשך הקשר הטיפולי תחת פיקוח שירות המבחן יוכל לשמש גורם הרתעה מספק שיש בו כדי להפחית את גורמי הסיכון לביצוע עבירות דומות בעתיד. **התמונה המשתקפת מתסקיר שירות המבחן היא, אפוא, של מי שבחלק מהזמן שיתף פעולה בהליך**

השיקומי ונטל בו חלק, אך גם מי שנעדר מוטיבציה להוסיף ולעשות כן, ומי ששירות המבחן אינו שולל את האפשרות כי ישוב ויבצע עבירות בעתיד.

33. כפי שנקבע לא אחת, שירות המבחן הוא כלי עזר רב חשיבות הנהנה מהערכה מקצועית, ניסיון ומיומנות, ובשל כך, יש לתת משקל ממשיל לעמדתו. עם זאת, ההחלטה הסופית אם לאמץ את המלצת שירות המבחן אם לאו נתונה למותב היושב בדין. בענייננו, לאחר שעיינתי בתסקירי שירות המבחן, **לא מצאתי כי קיימים טעמים להקל בעונשו של הנאשם משיקולים הנוגעים למאמצי שיקומו או לסיכויי שיקומו בעתיד.** בהקשר זה הבאתי בחשבון גם את העובדה שהנאשם ביטא חוסר מוטיבציה להמשיך בטיפול אף שבעת מעצרו בתיק זה החזיק בכיסו סם מסוכן מסוג קנביס. מנגד, מצאתי כי **יש להביא בחשבון במידת מה את החשש שהביע שירות המבחן בתסקירו להישנות עבירות בעתיד,** חשש שלדידו עשוי היה לקבל מענה לו התמיד הנאשם בטיפול השיקומי. הגם שעמדתו הסופית של השירות הייתה כי די בעונש של עבודות שירות, מצאתי כי בשים לב ליתר שיקולי הענישה, אין מקום להסתפק בעונש שאינו כולל מאסר מאחורי סורג ובריה.

(ה) העונש בתוך המתחם - שקלול השיקולים

34. בהתחשב בשיקולים שעליהם עמדת, מצאתי כי יש למקם את עונשו של הנאשם **בחלקו התחתון של המתחם, אך לא בקצהו התחתון.**

(IV) ענישה כלכלית

35. בתי המשפט עמדו לא אחת על כך שמן הראוי להטיל קנסות משמעותיים על מי שהורשע בעבירות בעלות אופי כלכלי. כפי שציין בית המשפט בע"פ 7159/13 **ברזילי נ' מדינת ישראל** (16.3.2015), "מדיניות הענישה הנוהגת הנוגעת לקנס כספי [...] אמורה להגשים את התכלית של מניעת כל טובת הנאה ממעשה העבירה, ואף **יצירת מצב לפיו ביצוע העבירה לא יהא כדאי כיוון שהעברין צפוי לך שייפגע בכיסו אף מעבר לשוויה של טובת ההנאה שצמחה לו בעבירה**" (פסקה 10). מדיניות זו יפה גם כשהקנס מוטל לצד עונש מאסר (ראו ע"פ 6474/03 **מלכה נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(3) 721, 727 (2004); ע"פ 8465/15 **בן זקן נ' מדינת ישראל**, פסקה 17 (12.9.2016)).

36. בצד זה, עמדו בתי המשפט על כך ש"במקום שבו יש נפגעים, יש מקום לתת בכורה לפיצויים" (ע"פ 4662/12 **גורבץ' נ' מדינת ישראל**, פסקה 11 (8.11.2012) (להלן: **עניין גורבץ'**). אמנם, בענייננו קיימת אי בהירות לגבי הנזק הכלכלי שנגרם לבעלי כרטיסי האשראי (שלא הוברר אם קיבלו החזר על הסכום שנמשך מכרטיסיהם) ולחברות האשראי עצמן, ואולם כידוע, בשונה מההליך האזרחי, הפיצוי בהליך הפלילי **אינו משקף במדויק את נזקו של הנפגע**, ובין היתר הוא כולל גם מרכיב חשוב של **פיצוי על נזק לא ממוני** (עניין **גורבץ'**, בפסקה 14). לאי בהירות זו מצאתי לתת מענה באמצעות פסיקת פיצוי אחיד של 500 ₪ לכל אחד מהנפגעים שהנאשם עשה שימוש בכרטיסי האשראי שלהם, כמפורט בטבלה שבסעיף 2 (בסה"כ 21 נפגעים, 10,500 ₪) ובפיצוי נוסף של 6,000 ₪ לכל אחת מחברות האשראי כ.א.ל, ישראלכרט ומקס (בסה"כ 18,000 ₪) (על פסיקת פיצוי אחיד לנפגעי העבירה, ראו עניין **גורבץ'**, בפסקה 14). כן ראיתי להטיל על הנאשם קנס נוסף של 6,500 ₪. **סך התשלומים יעמדו, אפוא, על 35,000 ₪.**

37. במסגרת הדיון, נטען, אמנם, על-ידי הנאשם כי **מצבו הכלכלי אינו טוב**, ואולם **טענות אלה נטענו בעלמא ולא נתמכו בדבר**. ממילא, **בכל הנוגע לרכיב הפיצוי**, נקבע בפסיקה כי **אין מקום להתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם** (ראו למשל ע"פ 5761/05, **מג'דלאוי נ' מדינת ישראל**, פסקה ט' (24.7.2006)).

(V) סוף דבר

38. אני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:
- א. 13 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו.
 - ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, לבל יעבור הנאשם עבירה מן העבירות שבהן הורשע.
 - ג. פיצוי של ₪ 500 לכל אחד מ-21 בעלי כרטיסי האשראי המפורטים בסעיף 2 לגזר הדין, ובסה"כ ₪ 10,500. הפיצוי ישולם בתוך 60 ימים מהיום. סכום הפיצוי יופקד בקופת בית המשפט. המאשימה תעביר למזכירות את פרטי נפגעי העבירה כמפורט בסעיף 2 לגזר הדין.
 - ד. פיצוי של ₪ 6,000 לכל אחת משלוש חברות האשראי: כ.א.ל, ישראלכרט ומקס, ובסה"כ ₪ 18,000. הפיצוי ישולם בתוך 90 ימים מהיום.
 - ה. קנס של ₪ 6,500 או 30 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם בתוך 120 ימים מהיום, לאחר שהנאשם ישלים את תשלום הפיצוי.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 ימים.

ניתן היום, א' שבט תשפ"ג, 23 ינואר 2023, בנוכחות הצדדים.